

CATALUNYA SOCIAL

Any VII. Núm 296 ■ Un any, 10 ptes. — Núm. solt, 20 cts. ■ 22 de gener de 1927

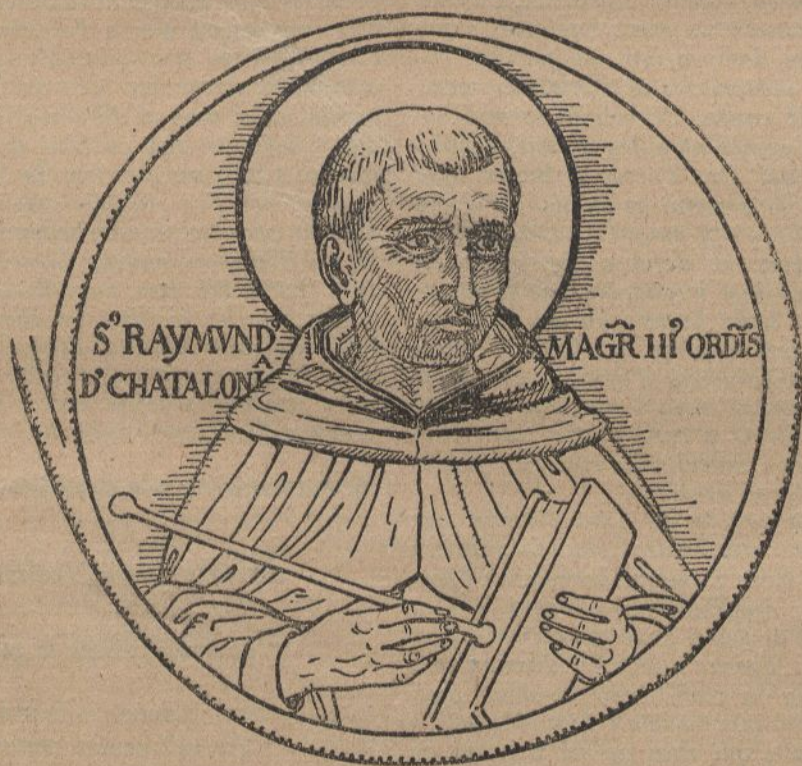
PUBLICACIÓ
SETMANAL

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Camerós, 3 (Passatge Orleó Catalá) BARCELONA

APARTAT 273
TELÉF. S. P. 1114

La festa de Sant Ramon de Penyaafort

23 de gener



Sant Ramon de Penyaafort pintat per Fra Angèlic. (Medalló del fresc de la Gran Crucifixió, al Convent de Sant Marc, Florència.)
Còpia a la ploma per Joaquim Renart.

CATALUNYA SOCIAL vol celebrar en aquest número la que en podem dir restauració del culte al cos del gloriós i un temps popularíssim sant de la nostra terra, Patró de la ciutat de Barcelona, i estel preclar de l'Església. Certament la memòria ni l'honor no s'havien pas mai esvaït, de l'Advocat celestial del Col·legi d'Advocats barceloní, però la relíquia venerable, el sepulcre on dorm, en un altar de la nostra Seu, semblaven estar a punt d'oblidar-se. Una veu sortida de les nostres pàgines

tingué l'alta fortuna d'ésser escoltada pel Prelat digníssim, Rvdm. Dr. Josep Miralles, que per molts anys visquí i nostre ramat pasturi, i al mateix temps per l'honorable Capítol Catedral. L'obscuritat és dissipada, el silenci ha finit, i les llànties noves que aquest any el dia de la festa circumdaran amb esclat la sepultura, assenyalen el retorn de les tradicions pies que per segles havien voltat d'una ardent devoció popular a l'insigne miracler protector, que la cançó de les nostres mares, viva

i mai enterrada, fent un resum de la seva personalitat històrica i social anomenava Confés de Reis i de Papes.

La nostra revista aspira a quelcom més, que a realitzar la tasca de caritat i de justícia que és el retre culte a un Sant de Déu, i fer-ne memòria a les gents si l'oblidaven. En ajudar amb les humils forces de la ploma el ressorgiment del fervor públic envers Sant Ramon de Penyafor, i en posar-se i tot, sota la protecció del Mestre claríssim de ciències i de virtuts, en ajuntar el seu sufragi al clam que comença a estendre's suplicant en favor del primer compilador oficial del dret canònic i del primer clàssic de la teologia moral, en favor de qui aplegà les Decretals de Gregori IX i escriví la Summa de Poenitentia, la magna investidura de Doctor de l'Església, no s'exhauzeix pas el nostre desig. Els qui omplim de lletra aquestes modestes planes setmanals, voldríem obtenir benefici més directe; la infusió del zel i l'esperit del gran apòstol de la Veritat.

El patronat de l'Apòstol i el Moralista del gloriós segle XIII, damunt d'un grup d'escriptors catòlics que es proposen una obra de pau cristiana i de justícia social en l'actual segle XX, és una gràcia que està a les nostres mans implorar, i que certament no devem desapropiar, ja que la Providència, pels seus misteriosos dissenys, ens mena per aquesta via. Si contra l'heretgia formidable del seu temps, tan semblant a les d'avui, segons observació exacta del Dr. Torres i Bages, que mobilitzava contra la societat cristiana un doble error social i religiós, sorgí mogut de Déu el gran dominic a organitzar la defensa de la fe en aquests territoris, és just i raonable que li demanem quelcom de les seves llums i un alè de la caritat els qui voldríem reparar la Veritat eterna ofesa dels albigesos forasters d'avui, que són els socialistes, i pels actuals jueus i sarraïns, que són els laics i pagans ficats a casa nostra, com barrejats eren israelites i musulmans entre els pobles hispànics de la tretzena centúria.

Si Déu vol i la gràcia de Sant Ramon ens acompanya, no serà ara l'única, sinó la primera vegada de donar al Sant Canonge barceloní i Mestre tercer de l'ordre dominicà, l'homenatge d'un record. Gràtitud li devem i veneració humil, perquè com diu el Dr. Torres i Bages "il·luminà tota l'Església, i segellà la civilització catalana amb la marca d'un criteri insuperable i fecundíssim", i admiració absoluta a qui com germà o parió de l'altre seu formidable homònim i coetani, el Beat Ramon Llull, fertilitzà la terra amb el seny pràctic de la ciència dominicana mentre aquest l'amorosia amb l'exaltada roentor de l'entusiasme franciscà. Ramon de Barcelona i Ramon de Mallorca, gegants i patriarques de la raça, espill de la veritat i el flam diví en aquestes riberes mediterrànies, sigueu sempre amb nosaltres!

Som tots deutors a Sant Ramon de Penyafor, li és deutora Barcelona, d'un greuge històric que àdhuc irreparable, seria més fatal encara si no el recordéssim i no ens poséssim cendra sobre el cap. La destrucció i enderroc del Monestir fundat per ell, on passà la vida activíssima i des d'on volà, el 7 de gener de 1275 al més enlairat cel, d'aquell Convent de Santa Catarina, testimoni de grande-

ses cutadanes, que no ens cap el consol de demanar que el restaurin com Poblet, perquè no en roman més que el buit. L'haver consentit en la desaparició del recés de Sant Ramon i l'anihilament del dormitori de Sant Francesc, són pecats mortals en la tristíssima història del segle XIX barceloní, pels quals la nostra metròpoli ha estat i serà sens dubte llarg temps castigada. Ara farà cent anys. El centenari de 1835 s'acosta, i a tanta ruïna i vergonya col·lectiva, escau que hi hagi una veu que remembri les glòries passades, que demani el perdó col·lectiu, i que en la mesura del possible faci ressonar piadoses paraules de reparació, reconstrucció i vindicació pacífica.

CATALUNYA SOCIAL, dona mercès als amics l'aportació dels quals és l'honor especial d'aquest número: En primer terme a l'emèrit Arxiver de la Catedral, Mossèn Josep Mas, que ens enalteix amb el seu extens i preciós treball original sobre l'autenticitat de les relíquies de Sant Ramon de Penyafor que en la seva capella de la Seu es veneren, vera monografia documentada que és com el punt de partida de la restauració del culte popular. El mateix erudit historiador és qui ens ha ofert la fotografia de la signatura autèntica del Sant, treta d'un manuscrit que a l'Arxiu de la Catedral es conserva com una joia. Mercès també al nostre estimat confrare La Veü de Catalunya pel préstec del clixé amb el dibuix d'En Joaquim Renart, que il·lustrava una crònica de Florència (30 setembre 1926) on el retrat de Sant Ramon de Penyafor per Fra Angèlic era, ultra grafiat amb el present apunt a ploma, bellament descrit i comentat pel dibuixant mateix. Mercès, per fi, a En Joan Bta. Batlle, llibreter, que ultra la dècima de la seva collita, ens ha facilitat un clixé propi dels que il·lustren el seu acreditat llibre Los Goigs a Catalunya, donant el permís per a la reproducció del gravat d'uns altres goigs. Grans mercès a tots i Sant Ramon de Penyafor els ho pagui.

D'un calendari íntim

7 de janer (dia de la mort del Sant)

Sant Ramón de Penyafor...
 ¡Un bell símbol per ma vida!...
 ¡Una activitat sens mida!...
 De Reys y Papes conhort.
 Dels captius cambiàu la sort
 ab vostra Ordre mercedària...
 És a Roma llegendària
 la vostra gran influència...
 Los Dominichs, vostra sciència...
 ¡Si us arribés ma pregària!

JOAN B. BATLLE

Janer de 1927

NOTA. — Hem respectat l'ortografia original, d'acord amb l'autor.

Sant Ramon, jurista

Es cosa fàcil anar a cercar materials en la pedrera formidable d'aquest Sant i savi que s'anomenà Ramon de Penyafort. La seva vida és tan plena, la seva activitat tan intensa i el seu camp d'acció tan vast, que hom no sap què admirar més en la vida del gran home del segle XIII, si la diversitat de qüestions — totes elles de grandíssima importància — a què dedicà el seu talent o la finor i la perícia amb què les tractà. La primera qualitat era fruit del seu talent extraordinari; la segona, de la seva humilitat i de la seva gran prudència.

Perquè Sant Ramon fou un dels homes més diversos en activitats i més iguals en el desplegament de totes elles. Des de la direcció de l'Ordre de Predicadors fins a la fundació de l'Ordre de la Mercè; des de l'ensenyament de Dret a Bolonya fins a la seva tasca compilatòria de les Decretals; des del seu càrrec de Penitencier de l'Església fins a la direcció de consciències com la del gran Gregori IX i de l'alt rei En Jaume; des de la seva intervenció en assumptes com el de la preparació de la conquesta de València a l'evangelització de Mallorca, tot és gran, tot és excepcionalment important en la vida d'aquest baró complex. Però tot ho illumina en ell una unitat remarcable, derivada de la gran prudència que sempre l'acompanyà i de la gran humilitat que mai no li féu perdre la serenitat en trobar-se davant d'aquestes altíssimes empreses.

El sentit pràctic que portà com a virtut racial, el sentit analític que caracteritzà els seus mètodes científics, i el saber esguardar la vida en la seva íntegra realitat (que li donà la constant pràctica de la direcció de consciències) acabaren de rel·ligar amb vincle comú aquesta diversitat de magnes empreses que constitueixen la glòria d'aquest home insigne, un dels homes i dels sants més grans del món i de la nostra terra.

Esguardant la seva personalitat jurídica, no trobem en ell aquelles llambregades que caracteritzen el geni i que en un moment determinat impressionen als homes d'estudi. Però hi trobem, en canvi, la unitat de criteri, l'estructura de ferro del dret romà, l'espiritualitat de la filosofia cristiana i aquell esperit ample i tolerant, esperit demostrat en totes les altres empreses d'aquest home — sobretot en la implantació de la Inquisició en la nostra terra. Tota la seva tasca és fruit del talent perseverant, del treball diari, de la vocació i del culte a l'obediència.

Per això Sant Ramon no deixa rastre en el món filosòfic del dret, cosa, per altra banda, perfectament comprensible, ja que — com diu En Duran i Bas — les altures filosòfiques del dret cristià encara no havien produït la *Summa theologia* de Sant Tomàs ni *De Legibus et de Deo legislatore* de Suárez; però el rastre en el món del dret positiu deixat pel nostre Sant és intens, com pocs n'hi hagi en la història de la literatura jurídica.

Una altra cosa hauria, altrament, resultat incomprendible en qui, com ell, estudià dret a Bolonya,

professà allí càtedra del 1216 a 1219, i deixà el cultiu intensiu del dret per a dedicar-se a la vida religiosa, a la tasca del confessor, a empreses de direcció d'Ordres religioses, etc.

Però qui podrà negar que la *Collectio Decretalium Gregorii IX* és una obra que illuminà el món durant molts segles i que segueix encara llançant les seves llums?

Tasca eminentment difícil i compromesa era la d'aquesta compilació. El dret canònic de l'època es trobava en el Decret de Gracià (excel·lent en molts aspectes, però d'autoritat merament científica) i en cinc Col·leccions posteriors. I per la immensa importància del dret canònic, aleshores, calia que la revisió vingués, i que una certa unitat fos donada a tot el que era vigent. I la tasca de destriar el vigent de ço que no ho era, d'harmonitzar textos contradictoris, de suprimir tot el que fos comentari i no disposició, de seccionar dels decrets ço que havia quedat en desús, de sistematitzar la matèria i de recollir el costum fent-lo llei, fou l'encomanada a Sant Ramon pel Sant Pare Gregori IX en la Butlla *Rex pacificus*, de 1230.

De l'activitat que hi portà el Sant, del seu treball, solament en pot tenir idea qui conegui l'estat caòtic de tota font jurídica en aquell moment i pensi que en tres anys fou aconseguida la tasca.

Es cert que la Compilació ha merescut crítiques un xic dures des del punt de mira jurídic. La revisió de textos, llur harmonització, les modificacions introduïdes en algun, i fins l'acomodament de la Compilació al sistema derivat del Còdex de Justinià han estat desfavorablement comentats. Però el cert és que, entre tots els defectes, mai (fora de l'obra romana) una Compilació no ha tingut més durada que aquesta i mai una Recopilació no ha regit per més anys una col·lectivitat. Prova decisiva que el sentit jurídic hi era, i que el sentit pràctic fou el seu motor. Per a conèixer el concepte del Dret en el segle XIII no hi ha col·lecció com aquesta. A més a més, arribà a ésser, en part, dret vigent en molts Estats, i encara a Catalunya la tenim com a dret supletori vigent en els nostres dies. (Recordi's l'informe i dictamen de l'extingida Mancomunitat de Catalunya sobre aquest particular en promulgar-se el Codi Canònic vigent suara a l'Església.)

Amb l'enorme cultura de Ramon de Penyafort, el seu talent analític, la seva preparació per al dret, si el Sant hagués pogut dedicar les seves activitats únicament al món de la ciència jurídica, sens dubte hauria produït obres científiques de molta volada. Ara, el jurista brilla al costat del Sant, del General d'Ordres religiosos, del Confessor i Conseller de Papes i de Reis, i del gran home d'aquell temps, un dels més grans homes de tots els temps, i la grandària del qual mereixeria un més fervent record de la nostra gent.

JOSEP M. GICH

Aquest número ha passat per la censura governativa

Significació de Sant Ramon de Penyafort

Un sermó del Dr. Lluís Carreras

El nostre il·lustre i estimat amic, que tant s'ha especialitzat en l'estudi dels mèrits i glòries del Patró del Col·legi d'Advocats de Barcelona, està malalt, i no ha pogut donar-nos el treball que li havíem demanat en lloança d'aquell Sant per al qual caldrà impetrar el títol de Doctor de l'Església. En defecte d'article original, i desitjant de tot cor desaparègui la causa que impedeix físicament tan benvolguda col·laboració, publiquem l'extracte del famós sermó que predicà davant de la corporació esmentada, en l'església dels PP. Dominics, el 27 de gener de 1924. Cal fer remarcar que el text reproduït és trencat en alguns llocs, que hem assenyalat amb asteriscos ().*

La mateixa causa física, l'epidèmia dominant, ens priva també en aquest número de l'estimadíssima cooperació del nostre venerat amic, el Consiliari d'Acció Popular i canonge de la Seu, Dr. Josep Maria Llovera. A un i a l'altre desitgem total restabliment.

La suggestió més forta de qui era Sant Ramon de Penyafort un hom la rep en penetrar a la sala capitular del convent dominicà de Sant Marc, a Florència, i veure la seva figura pintada per Fra Angèlic en un dels medallons de sota el fresc emocionant de la Crucifixió. *Sant Ramon de Catalunya* és la llegenda que hi posà la mà ungida del Beat de Fiesole. I, certament, apar un retrat ètnic i espiritual a l'ensem. Aquella figura eixuta i dolça, de front enèrgic, de mirada clara i ferma, els llavis a punt de descloure's, de bonesa, el seu aire de serenor i beniginitat, tot fa pensar en una *vera* efígies de l'home de la terra, d'aquell Sant Ramon de qui quatre anys després de mort, demanaven la beatificació els bisbes de Catalunya, exaltant-ne la humilitat de cor, la dolçor de la paraula, la vigoria de l'esforç, la fervor de caritat, el seny del consell, la santa austeritat dels costums. No altrament la seva visió recorda els elogis pontificis sobre ell i la seva obra; sapientíssima i de magna labor la qualifica Gregori IX; tenaçíssim en la humilitat, prudentíssim en el consell li diu Climent VIII; escoltat amb magna admiració de tothom, encara recorda el Papa de les Decretals. Totes aquestes recordances fan exclamar, com l'antífona del Breviari Dominicà: *O benaurada pàtria de Sant Ramon, rica d'un fill tan gran, que l'ompli de glòria i amb el seu patrocini et defensa!* Aquesta glòria de la pàtria cal exaltar-la, i el bisbe Torras, guaiador de la gent dels nostres dies, en donà el to en aquestes dues afirmacions: I. "Sant Ramon de Penyafort fou l'home providencial enviat per Déu a Catalunya precisament en l'època que aquesta havia de prendre la forma de poble o nació perfecta" II. "Sant Ramon és el català de més potència civilitzadora que ha existit."

A l'hora que Catalunya anava a assolir la plenitud de la seva organització política i social, quan l'abrivada de la raça anava a la seva imperial expansió, en el segle que havia de tenir els seus reis altíssims i eixiria la República municipal de Barcelona i es

performarien les seves Corts, esplet magnífic de la llibertat civil en el món medieval de la terra, llavors Sant Ramon fou l'home apostòlic, com ho foren en la primera Catalunya els monjos benedictins, com ho ha estat en el nostre temps el bisbe admirable doctor Torras i Bages. Sant Ramon exercí la magistratura de l'esperit que tot ho informà, i fou el seny orientador de la veritat, l'enèrgic organitzador de les formes jurídiques i socials, l'educador dels homes realitzadors, l'impulsor de les empreses collectives. Ho fou, *donant unitat de pensament i de consciència religiosa al poble*, que era mancat d'homogeneïtat social. I féu aquesta obra de depuració ètnica, (*) sinó per assimilació amorosa i intel·ligent de jueus, sarraïns i heretges, llavors molt poderosos. Creà l'apostolat de la intel·ligència, duent els frares predicadors a la coneixença de les llengües orientals, fent del respecte a la llengua materna d'altri condició essencial de convivència, de comunicació de la veritat i de dignitat apostòlica; establí les controvèrsies públiques entre rabins i cristians, com a apologia de la creença i eficàcia de conversió racional, i ell i el rei les presidien; impedí altrament el contagi de l'heretgia, dirigint al rei Jaume en l'establiment de la Inquisició catalana, model jurídic i humaníssim de defensa social, donant-li un sistema processal i penal que encara avui roman exemple de seny i caritat i d'afranquiment d'esperit.

(*) les nostres institucions socials són flexibles i pràctiques, d'una vivor ètica exemplar. I Sant Ramon ha influït bellament educant per la saviesa i l'exemple els estaments nacionals de la terra; a la clerecia, amb la *Summa de penitència*, directori típic en la formació de les consciències; a la jerarquia, amb el seu seny jurídic de dolçor i equanimitat, que resplendí al Concili de Tarragona de 1242; als nobles i senyors guiant-los en esperit de llibertat i justícia en l'afranquiment d'esclaus i en el recte ús de la propietat en la seva finalitat social; als mercaders, adoctrinant-los en les maneres justes de negociar amb especial tractament moral sobre el comerç; al jovent intel·lectual, atraient-lo pel seu magisteri i consell a aprendre l'escola espiritual del dret a Bolonya, on, des del 1218-29 es troben vuitanta escolars catalans; als municipis, donant-los guiatge per al foment de l'ensenyança popular; al Rei, sobretot, representació nobilíssima d'un ideal i d'un poble, fent-li de Pare de consciència i formant-lo a sa imatge i semblança, infonent-li el seu esperit de tolerància i de paternitat, instruint-lo tothora en el govern civilitzador, reptant-lo amb un miracle esclatant, quan pel seu desordre moral era un perill de mal exemple. Sobretot, realitzà aquesta obra Sant Ramon fent del seu convent dominicà de Santa Catarina una escola del seny català en la ciència i l'apostolat, en l'ascètica i la vida política, i essent ell mateix, durant sis pontificats, el Delegat extraordinari per a tots els grans afers jurídics i guiant amb el seu consell el sentit de la llibertat civil del poble, i sostenint, en son caràcter de monarquia paccionada, l'ús de la potestat reial.

(*) Era l'hora del nostre imperialisme, de l'ex-

pansió territorial i de l'hegemonia de l'esperit. Les conquestes de Mallorca i de València, per l'apostolat de Sant Ramon entre el poble i a les Corts, es convertiren en croades de civilització i de creació de pobles novells, fillols de la raça. La fundació de l'Orde de la Mercè convertí una nissaga mercantívola en alliberadora d'homes; les naus catalanes foren també, des de llavors, missatgeres de llibertat, pur ideal de la raça.

Sant Ramon de Penyafort fou el català de més potència civilitzadora. Parlant d'ell no és possible deixar de veure'l com a personificació ètnica: tothom el veu com a flor de raça. El Papa canonitza Sant Ramon, *Barchinonensis*; Fra Angèlic li diu Sant Ramon de Catalònia; (*) la litúrgia lloa en ell la pàtria, que el tingué per fill eximí. És que Sant Ramon personifica les qualitats ètniques de serenor, de fortitud, de sentit pràctic, de llibertat i de seny; és que ha estat el plasmador de la civilització catalana i el que més ha universalitzat el seu temperament en una obra més ampla i de major durada. És el català de més potència civilitzadora de la història pàtria.

Ho és perquè com cap altre s'ha incorporat l'esperit civilitzador de l'Església fent lliga admirable del temperament nacional amb la substància sobrenatural de l'Església. El sentit de tradició i d'evolució vivent, el respecte a la naturalesa humana i la seva recta interpretació, el seny de realisme i d'efi-

càcia, el dugueren a trobar el just mitjà entre el dret romà i l'eclesiàstic, l'equilibri de la rígida forma jurídica amb el sentit d'equitat i del dret consuetudinari que sostenen el desplegament vivent de la consciència moral i jurídica. Així serví ell una forma d'apostolat en l'ordre civilitzador de l'Edat Mitjana que completa el daler místic de Sant Francesc i el magisteri intel·lectual de Sant Tomàs.

Així orientat Sant Ramon, universalitzà la seva obra nacional per tot el cos social de l'Església; la direcció de les consciències amb la Suma de Penitència, que és una forma nova de consciència moral, mai més abandonada; la controvèrsia científica amb els increients, fent escriure a Sant Tomàs la *Summa contra Gentiles*, i creant l'escola dominicana, que culmina en el *Pugio Fidei*, de Ramon Martí; essent el legislador definitiu de l'Orde de Sant Domènec; donant a l'Església l'ideal redemptor de la Mercè, nou llinatge d'alliberadors; essent, sobretot, el Compilador de les Decretals, on rep consagració perenne el seny de Sant Ramon. Ningú com ell, amb la seva saviesa i seny, ha estat tan íntim a Roma, pàtria de les lleis; ell influí en l'organisme jurídic de l'Església de manera singular, que Gregori IX féu oficial i definitiva; ell, així, realitzà una mena de judici sobre les solucions jurídiques del món i el veié aixecat a norma autèntica del règim canònic a l'hora plàstica de la civilització medieval.

Nota històrica

Les sagrades reliquies de Sant Ramon de Penyafort en la Catedral Basílica de Barcelona

Un adagi de nostra terra diu: "Totes les coses tenen les seves puges i les seves baixes", el qual adagi es pot aplicar referint-se a les despulles sagrades d'un català celeberrim en sapiència i virtut, Sant Ramon de Penyafort, canonge exemplaríssim de la Seu de Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona, penitencier del gran Papa Gregori IX i del també gran Rei Jaume I el Conqueridor, cofundador de l'Orde de Nostra Senyora de la Mercè, redempció de captius, compilador del Dret Canònic i fill preclaríssim de l'Orde de PP. Predicadors.

Es un contrasentit que la humanitat no mantingui sempre en alta consideració la virtut, enginy i saviesa dels que s'han distingit en tals i altres qualitats, precisament ella que té rebudes tantes mercès de tals individus en tot ordre de coses que la dignifiquen i ennoblixen.

El segle XIII, fecund en homes d'indiscutible santedat, saber i valor, va ésser l'època en la qual visqué Sant Ramon damunt la terra i féu via cap al cel quan la mitra de Barcelona cobria la testa del seu íntim amic Berenguer de Palou II, ànima, aquesta, flamejant de caritat de la qual resten bones proves.

L'Església de Santa Caterina, del Convent de PP. Dominics de Barcelona, joell de gòtic estil, l'agulla del campanar del qual s'enlairava vers els núvols, i que a l'ensems que el seu company, el casal dominicà dels de més prestigi d'Espanya, sofri la greu dissort d'ésser robada, cremada i aterrada en el negre any

1835 (conegut amb el fatídic nom *Any de la crema dels convents*), va ésser el custodi, el sepulcre de les despulles sagrades de l'eximí Sant Ramon de Penyafort fins l'any susdit en què en els centres d'impietat es decretà la desaparició, amb tota ignominia, d'un tal monument de vàlua incalculable. ¡Déu perdó a tanta multitud que llavors anava esmaperduda!

El sepulcre del Sant va devenir gloriós i tota la ciutat de Barcelona, sense distinció de classes, enaltí, durant segles, el seu benivolgut Sant Ramon.

Els *Manuals de Novells Ardits i Dietari del Consell Barceloní*, llibres que amb molt d'encert publica l'Excel·lentíssim Ajuntament, història genuïna de la ciutat des del segle XIV fins a l'època de Felip V, bé prou contenen les festes dedicades a Sant Ramon de Penyafort, i no cal pas callar les relacions de festes similars escrites en els *Llibres exemplars* i els *Actes o Resolucions capitulars*, guardats a l'arxiu de la Catedral.

Tanta honorificència d'aquell diem-ne sol meridià, va eclipsar-se un dia, i en aquest dia s'acabà la puja per a donar lloc a la baixa, bé que també ben aviat es començà una certa reparació.

Robada i cremada l'Església, fou una gràcia especial del cel que es salvessin les reliquies de Sant Ramon i poca cosa més. Es veu, pels documents, que no mancà qui estava a l'aguait perquè no desaparegués tan valuós tresor a fi de traslladar-lo a un altre

sagrat temple. ¡Que Déu pagui tan extraordinària bona obra!

Era en el mateix any 35, cinc setmanes cabals de la profanació de l'església de Santa Caterina, el dia primer de setembre, que reunits els comissionats per la Comptaduria i Comissió d'Arbitris d'Amortització, i els comissionats per l'Autoritat eclesiàstica, escrivà i testimonis en la capella de Sant Ramon de Penyaforç del convent de Santa Caterina, foren extrets d'una caixa de fusta, continguda en un panteó, els sagrats ossos de Sant Ramon i portats a l'església de Santa Marta on foren dipositats fins que es prengué una altra resolució de caràcter definitiu.

Continuant l'obra s'efectuà una altra reunió el dia 27 de febrer de 1836 en la qual els comissionats col·locaren les relíquies dins una nova urna preparada per a tal objecte, així com també un testimoni o relació dels actes del trasllat i de la identitat del cos sant. Dita urna la tancà i segellà el Vicari General i Governador Eclesiàstic don Salvador Andreu, el qual també firmà el document junt amb mossèn Joan Gibert, capellà custodi de la capella de Santa Marta.

Era bisbe de Barcelona, però absent, don Pere Martínez de San Martín.

El citat mossèn Gibert, a 24 de febrer, donà compte a l'Ajuntament de les diligències practicades, amb autorització del senyor Vicari General, en l'extracció de les relíquies davant del notari eclesiàstic i testimonis.

Salvades les relíquies, que era lo principal, i més asserenada la situació, el Capítol Catedral entrà en funcions, essent la de preferència que el cos de Sant Ramon fos traslladat a la Catedral, dirigint a l'efecte una raonada exposició al senyor Bisbe, fent constar en ella que el trasllat, per efecte de les circumstàncies, es fes privadament a fi d'evitar curiositats. Accedí el Prelat i, en virtut d'això, el Capítol es reuní i anomenà una comissió composta dels canonges don Ramon Capdevila, penitencier, i don Tomàs Spà, la qual, junt amb el metge don Josep Soler, catedràtic d'Anatomia, del Col·legi de Cirurgia i Medicina, a fi d'especificar el nombre i nom dels ossos, es congregà en l'església de Santa Marta. Efectuada aquesta operació, es tornà a tancar l'urna que guardava tal tresor, la qual, col·locada en un cotxe, on anava la Comissió, fou portada a la Seu tot resant el *Te Deum*. ¡Que bonic és això i com es manifesta l'alegria dels capítuls ben palesa per tal de posseir joia de tanta estima!

L'urna se segellà de nou, tot repetint-se altra vegada el *Te-Deum* i fou col·locada a un nínxol que hi ha a l'altar major. Fou això en el mes d'octubre i se n'aixecà acta notarial també. Era el dia 23 de setembre a la nit.

Si, pel que era esdevingut, per dissort, el cos del Sant dominicà no pogué guardar-se a l'església de Santa Caterina, raonat era que a la Seu fos custodiada la despulla sagrada del canonge sant.

Si sense cap exterioritat, Sant Ramon, renunciada la canongia, sortí de la catedral, sense exterioritat també fou portat el seu cos al mateix sagrat temple, l'*Alma Mater*, al cap de sis centúries. En aquell temps el canonge sant donà glòria a Déu en el temple catedral, i ara, dins del sagrat recinte, Déu procura honor i glòria al seu fidel servent, essent els canonges gairebé els primers en honorificar al qui deu dir-se mestre seu més que company.

Es presum que l'urna era de poca estima perquè el Capítol, en sessió del 12 de juny de 1867, acordà que la que es devia construir sigui similar a la que estotjava les relíquies de Santa Madrona, fent-se avinent que el cap i els ossos principals devien col·locar-se al damunt de la mateixa a fi que fossin vistos pels fidels quan dites relíquies siguin exposades.

Poc a poc s'anava fent via en la reparació de l'inqualificable greuge comès al sempre eximi Sant Ramon.

El Capítol havia sol·licitat de l'Acadèmia de Belles Arts el sepulcre on fou enterrat el sant, i aquesta Corporació amb una deferència que li fa honor, accedí al prec del Capítol, comunicant-ho així al Capítol, de la qual cosa es donà compte en la sessió celebrada el dia 26 de febrer. Dita Acadèmia designà per a la entrega i trasllació a don Josep Puiggari, i el Capítol comissionà als senyors Obrers per a encarregar-se'n i que interinament el dipositessin on creguessin del cas.

Veritat és que les Relíquies del Sant eren venerades en lloc preferent, col·locades a l'altar major i el dia de la festa es posaven a la veneració en dit altar, mes no ho eren en lloc d'individual preferència i sens dubte que la cessió del sepulcre motivà escollir una capella per a dites relíquies puix en 1878, a 16 de desembre, el Capítol acordà traslladar-les a la capella dedicada als màrtirs Sant Joan i Sant Pau, col·locant-les en el sepulcre ja citat que la susdita Acadèmia adquirí en 1839 en ésser aterrat el temple de Santa Caterina.

Al davanter hi han set passatges i dos a cada un dels caps, en alguns dels quals hi ha frares. El segell del senyor Bisbe Urquinaona està fixat al cap esquerre i a dos llocs del davanter. A la part posterior hi és gravat, dins un cercle, un signe que apar és el monograma de Crist, per més que el pal vertical amb l'horitzontal, podrien, junt amb una espècie d'X, indicar que és una estrella però no puntada.

A la base hi ha un forat rodó pel qual es veuen i poden tocar-se les Relíquies. Aquesta obertura se sap que és en altres sepulcres de Sants, i es diu que serveix per fer tocar amb elles cotó fluix per a repartir-lo com a objecte piadós.

Algú ha dit que dit sepulcre no és del Sant, sinó d'un altre servent de Déu.

A més l'estàtua jacent del Sant posada sota de l'ara en 1891, que tapava el sepulcre del Sant, en quant a l'estil discrepa tant del sepulcre, que tot just vistos no hi ha pas lloc a confondre dites peces, puix el sepulcre és d'estil netament ogival i d'estil barroc és dita imatge, i per tant pot posar-se en tela de judici l'autenticitat del memorat sepulcre.

Acondicionada la capella, de la qual fou tret l'altar retaula dels dos citats Sants Màrtirs, s'hi posà el sepulcre degudament restaurat, damunt de sis columnes de marbre blanc, i el capítol acordà en sessió del dia 16 de desembre de 1878 la trasllació de les sagrades Relíquies.

Dita trasllació la féu el canonge don Bonaventura Ribas, enamoradíssim de Sant Ramon, de la qual cosa n'ha deixat moltes i bones proves, delegat pel senyor Bisbe don Josep M.^a de Urquinaona, acte que s'efectuà el dia 6 de maig de 1879, assistint-hi el doctor en Medicina i Cirurgia don Pau Martí, qui classificà els ossos. Hi concorregueren també el notari

don Miquel Martí i Sagristà, testimonis designats a l'efecte i nombros concurs de fidels.

Es de doldre que en un document de l'arxiu consti que la capella era dedicada a Sant Joan Baptista i Sant Pau apòstol, quan està demostrat per moltíssims testimonis que ho era als ja esmentats màrtirs.

Per la restauració de la capella, embelliment amb tapissos i altres coses, ço que costà 500 duros, ho pagà un capitular. Era dit senyor Ribas, l'ànima del realçament de la glòria de Sant Ramon, qui tenia la capella.

El calat de la vidriera, aquesta i altres coses anà a compte del Capítol, fent-se les obres sota la direcció de l'arquitecte de la Catedral don August Font, havent estat aprovat per l'Acadèmia de Belles Arts de Barcelona el projecte de la restauració.

Com sia que en virtut d'Acta del dia 6 de maig de 1879 s'haguessin separat tres del total de les Relíquies: un radi, un taló i un cúbit per a facilitar-les

Handwritten signature of Sant Ramon de Penyafort in Gothic script. The text is written on a piece of parchment with a decorative initial 'S'.

SIGNATURA AUTÒGRAFA DE SANT RAMON DE PENYAFORT
(Autoritza una sentència arbitral donada pel Sant
i pel Bisbe Berenguer de Palou II.)

als fidels que les demanin, tenint en consideració que en certa manera estaven mancades de requisits de legalitat, el canonge Secretari capitular, qui era el doctor Ribas, a 28 de gener de 1884 en féu relació al Capítol per veure com se subsanaria dita deficiència. Amb tal motiu un altre capitular exposà que creia oportú i propi que per als seus companys, després d'ésser viaticats i durant el perill de mort, s'afegís l'oració de Sant Ramon a les que es resen a la cripta de Santa Eulàlia. El Capítol acordà que per ambdues coses el senyor Secretari es posés d'acord amb el senyor Bisbe. Bona nova és, sobretot, això últim exposat, per tal com es palesa l'augment de cristiana confiança vers el Sant i que aquest sigui més venerat.

La capella fou proveïda amb una llàntia de pedra de Montjuich donada per un picapedrer, de nom Joaquim Arata, el dia 1 de desembre de 1885 i que és joia d'art. Actualment es guarda a l'arxiu.

En aquesta capella, sota de l'altar s'hi col·locà, en el mes de juliol de 1891, la susdita estàtua jacent, de marbre, de Sant Ramon, provinent de la capella del Sant, en l'església conventual de Santa Caterina, la que era guardada al claustre de la Catedral, previ permís del Capítol. També el concedí al citat doctor Ribas per a netejar les parets i posar-hi bancs nous de caoba, tot a despeses d'aquest senyor. Li costaren les obres 2.500 pessetes, millora que s'inaugurà el dia 7 de gener de 1896. A aquest li fou donada llicència en 1899 per a col·locar a la mateixa capella dues aranyes de metall projectades pel senyor Font, arquitecte, agraint-li el zel.

Després d'aquestes importantíssimes millores amb què es donà molta honor i glòria al Sant, força mereixedor d'elles, minvà el culte sensiblement. De llu-

minària se n'hi fa el dia del Sant, a 23 de gener i, a proporció poques vegades més. Si culte intens es dona a les sagrades imatges, més a les Relíquies, i d'una manera especial als cossos sants, i especialíssimament en la Seu de Barcelona al sant i savi canonge Sant Ramon.

Gràcies a una moció ben pia d'un publicista barceloní aïmant de Sant Ramon de Penyafort, don Ramon Rucabado, s'ha assolit que, installada la llum elèctrica en les dues dites aranyes l'any passat, alguns dies la capella està il·luminada i no cap dubte que algú prega al Sant, puix l'experiència ensenya que els altars on hi crema llum moltes vegades s'hi aturen els fidels a fer oració, essent per regla general tant més nombrosos com major és la il·luminació.

A Sant Ramon, en el segle XVII s'obrà un retaule gràcies a un devot, segons ho exposà el canonge senyor Montoliu al Capítol en 1779, el qual no podent-se col·locar a la capella de Santa Caterina i Santa Clara, com es desitjava, es col·locà a la de Sant Llorenç i Sant Tomàs de Cantorbery, cosa que perseverà fins l'any 1879 o sia cent anys cabals.

En aquest any fou rellevat pel de Sant Martí i Sant Ambrós, al qual més tard s'hi posà també l'antiquíssima imatge de la Mare de Déu de l'Alegria.

Del Sant, a més de les Relíquies, hi ha a la Catedral un autògraf d'ell de l'any 1222, recòndit amb els de Sant Oleguer, que en podríem dir també relíquia, tres imatges escultòriques, un quadre i dues en altres tantes vidrieres. La més antiga és de marbre, situada al frontispici del traschor (s. XVI-XVII); l'altra, que és de fusta daurada, s'obrà en 1828 per moció del senyor Pal, i acord capitular de 1 de desembre de 1828, fent-se comanda als Sagristans majors, advertint-se que portés els hàbits que porten els canonges a l'hivern i el bonet a la mà: aquesta imatge es posa a l'altar major el dia de Sant Ramon, i la tercera és a la façana del temple catedralici.

El quadre a l'oli, que té faisó de vell, és a la Sala del Capítol. D'un quadre de Sant Ramon se'n parla en 1756 que es guardava a la sagristia. A la vidriera de la capella hi ha Sant Ramon i Sant Bonaventura, i també és Sant Ramon a una vidriera del cimbori.

DOCUMENTS

I

Acta de la traslació de les relíquies de Sant Ramon de Penyafort des del temple de Santa Caterina a l'església de Santa Marta i d'aquí a la Catedral en els respectius anys 1835 i 1836:

Acta otorgada por don Juan Gibert, ante don José Antonio Jaumar, a 1.º de septiembre de 1835:

En la ciudad de Barcelona, al primer día del mes de septiembre del año mil ochocientos treinta y cinco. Constituidos personalmente don Miguel Joarviti y don Pedro Parich, comisionados por la contaduría y comisión principal de Arbitrios de Amortización, y don Juan Gibert, Ptero., comisionado por el M. I. señor don Salvador Andreu, Vicario General y Gobernador de esta Diócesis, para incorporarse de los sagrados restos de San Raymundo de Peñafort, que se hallan entre las ruinas del templo que fué de Santa Catalina Mártir, de PP. Dominicos de esta ciudad, constituidos personalmente dichos tres señores comisionados, junto conmigo el escribano y testigos que abajo se nombrarán, en la capilla de San Raymundo de Peñafort, erigida en dicha iglesia, se ha abierto el panteón de dicho Santo y se han extraído

de una caja de madera que se ha hallado dentro de dicho panteón, conteniendo una porción de huesos del cuerpo humano que, según tradición y la inscripción del panteón referidos, son los restos del sagrado cuerpo de dicho Santo, y el nombrado don Juan Gibert ha recibido el sacro depósito a tenor de lo dispuesto por dicho M. I. S. Vicario General, Gobernador de este Obispado, y inmediatamente han sido trasladados dichos sagrados restos a la Iglesia de Santa Marta, de esta ciudad, y depositado provisionalmente con la mayor veneración en una arca de madera, que se ha cerrado y sellado para la debida autenticidad de las reliquias hasta quedar concluida la urna que se construirá a fin de colocarlas con más decoro, y exponerlas a la pública veneración de los fieles. De todo lo que los nombrados señor comisionado don Juan Gibert ha requerido a mi el infrascrito escribano llevase el presente auto, que fué hecho en dicha ciudad de Barcelona, día, mes y año sobre expresados. Siendo presentes por testigos para esto llamados y rogados don Francisco de Sales Rabat, hacendado, y don Agustín Obiols, practicante de escribano, vecinos de la presente ciudad. Y dicho Rvndo. comisionado (a quien yo el infrascrito escribano doy fe de conocer la firma), Juan Gibert, Ptero. Ante mí, José Antonio Jaumar y Carrera, notario. Rubricado (1).

(1) *Archivo de Protocolos de Barcelona.*

II

Acta otorgada por don Juan Gibert, Ptero., ante don José Antonio Jaumar, a 27 de febrero de 1836:

En la ciudad de Barcelona, a los veinte y siete días del mes de febrero del año mil ochocientos treinta y seis. Sépase: Que por cuanto en primero de septiembre del año próximo pasado don Juan Gibert, Ptero., comisionado por el M. I. S. Salvador Andreu, Vicario General y Gobernador de esta Diócesis, para incorporarse de los sagrados restos de San Raymundo de Peñafort, que se hallaron entre las ruinas del templo que fué de Santa Catalina Mártir, de PP. Dominicos de esta ciudad, ante el infrascrito escribano y testigos recogió dichas reliquias y las colocó en una caja de madera, sellada en debida forma, a fin de conservar la identidad de las mismas hasta que quedase fabricada una urna decente para exponerla a la pública veneración, y quedando ya esta concluida en el día de hoy, en presencia de dicho M. I. S. Vicario General, del nombrado don Juan Gibert, Ptero., de mí el escribano y de los testigos que abajo se nombrarán, se ha abierto la mencionada caja y se han colocado dichos sagrados restos en la urna nuevamente construida, poniendo dentro la misma testimonio del auto de la traslación, y del presente para la debida identidad y perpetua noticia en lo venidero. Y en seguida Su Señoría el M. I. S. Vicario General, ha cerrado y sellado la expresada urna para que en todo tiempo se le diese la debida autenticidad y veneración a las sagradas reliquias que contiene. De todo lo que el nombrado don Juan Gibert ha requerido a mí el infrascrito escribano llevase el presente auto que fué hecho en dicha ciudad de Barcelona, día y mes y año sobre expresados. Siendo presentes por testigos para esto llamados y rogados don Eudaldo Serrajordia y don Francisco Jordana, oficiales de la Curia Eclesiástica. Y dicho I. S. Vicario General y comisionado conocido de mí el infrascrito escribano lo firman: Salvador Andreu, V. G. O.—Juan Gibert, Presbítero. — Ante mí: José Antonio Jaumar y Carrera, notario. Rubricado (2).

(2) *Archivo de Protocolos de Barcelona.*

III

Acta de la collocació de les reliquies de Sant Ramon de Penyafort a una nova urna, en la Catedral, l'any 1838:

En la ciudad de Barcelona, a los cinco días de octubre del año mil ochocientos treinta y ocho. Por cuanto de resultas del incendio ocurrido en el templo de Santa Catalina Mártir del Orden de PP. Predicadores de esta ciudad, se tuvo noticia que por parte del Gobierno iba a procederse a su demolición el M. I. S. don Salvador Andreu, Presbítero, Provisor, Vicario General y Oficial entonces Gobernador de la Diócesis, en ausencia del Excmo. e Ilmo. señor don Pedro Martínez San Martín, Obispo de la misma, comisionó a don Juan Gibert, Presbítero, capellán de la iglesia de Santa Marta, para recoger las reliquias y demás preciosidades que se hallaban en aquella iglesia, otra de las cuales fué los sagrados restos del sabio e insigne paisano el glorioso San Raymundo de Peñafort, religioso del Orden de Santo Domingo y canónigo de la Santa Iglesia de esta ciudad, que se conservaban en un panteón en el altar dedicado al mismo Santo. Al efecto se apersonó dicho don Juan Gibert con el infrascrito escribano y testigos en el indicado templo, y levantada la loza se incorporó de dichas sagradas reliquias y las encerró en una arca, sellándola para su identidad, y trasladándolas a la iglesia de Santa Marta, según es de ver de la escritura de dicha traslación recibida ante el infrascrito notario, a primero de septiembre de mil ochocientos treinta y cinco.

Posteriormente, al efecto de que dichas sagradas reliquias no permaneciesen en la oscuridad y pudiesen exponerse a la veneración de los fieles, a expensas de algunos devotos del Santo, se construyó la urna en que actualmente se hallan y el mismo M. I. S. Vicario General, en presencia del mismo don Juan Gibert, del infrascrito escribano y de otros testigos, las recogió del arca en que se hallaban, y las colocó en la mencionada urna, cerrándola y sellándola para su debida autenticidad, según es de ver de otra escritura recibida ante el notario infrascrito a los veintisiete de febrero de mil ochocientos treinta y seis.

Ultimamente, movido este Cabildo Eclesiástico de la devoción y afecto que siempre ha profesado al glorioso Santo, de los vehementes deseos de tener en su iglesia las reliquias del mismo, cuyo nombr se halla inscrito entre los que han pertenecido a su corporación, determinó en quince del actual elevar una exposición a S. E. el Ilmo. Sr. D. Pedro Martínez Sanmartín, Obispo de esta Diócesis. en la forma siguiente: Excelentísimo señor: las reliquias de San Raimundo de Peñafort, que se veneran en la iglesia de Santa Catalina, fueron trasladadas, por motivo de las aciagas circunstancias que han ocurrido, al templo de Santa Marta. El Cabildo creyó entonces oportuno y prudente no oponerse a esta traslación, pero siempre con los más vivos deseos de suplicar a V. E. Ilma. en mejor ocasión que dichas reliquias se depositaran en este Santa Iglesia, a quien le cabe el honor de tener inscrito a San Raymundo en el catálogo de sus canónigos. Esta ocasión oportuna es la presente, y ninguna dificultad se opone a los deseos del Cabildo quien espera que, Su Excelencia Ilustrísima se servirá disponer que dichas preciosas reliquias sean depositadas en esta Santa Iglesia, verificándose esta traslación privadamente y sin solemnidad, pero levantándose el acta necesaria para justificar la identidad y legítima entrega de las mismas.

S. E. Ilma., con fecha de diez y nueve de los mismos, se dignó contestar en la forma que sigue: Accediendo a los justos y piadosos deseos que animan a V. S. de trasladar las reliquias de San Raymundo de Peñafort, individuo que fué del mismo Cabildo de nuestra Santa Iglesia de la Capilla de Santa Marta, donde

se han custodiado hasta ahora, después del incendio del templo de Santa Catalina; he dado las providencias oportunas para que el Rdo. don Juan Gibert se ponga de acuerdo con V. S. para hacer la entrega con las formalidades necesarias a los señores canónigos comisionados del M. I. Cabildo el día que se convenga. Al recibo de esta contestación, convocado el M. I. Cabildo, nombró una comisión de dos individuos de su seno, que recayó en los ilustres señores don Raymundo Capdevila, Canónigo Penitenciario, y don Tomás Spá, para que procediendo a las formalidades que este acto exige pasasen a la iglesia de Santa Marta a incorporarse de las reliquias. Y dichos señores, para el desempeño formal de su comisión y su mayor autorización, nombraron al infrascrito notario, que lo es de la Curia Eclesiástica, para que, juntos con don José Soler, catedrático de Anatomía del Colegio de Cirugía y Medicina en esta ciudad, comparecieran en la iglesia de Santa Marta. Y a su consecuencia a las cuatro y media de la tarde del día de hoy comparecimos todos los arriba nombrados en la referida iglesia de Santa Marta, en donde nos esperaba, avisado de antemano el Rdo. don Juan Gibert, e inmediatamente dicho señor Canónigo Penitenciario le manifestó el oficio del Excmo. e Ilmo. señor Obispo que recibió reverentemente, y entregó la llave de la urna donde estaban custodiadas dichas reliquias y puestos todos de rodillas delante de la urna hicieron una deprecación al Santo, rezando la antifona y oración y luego pasaron a abrirla, rompiendo el sello con que estaba sellada. Seguidamente don José Soler, catedrático de Anatomía, requerido por dicho señor Penitenciario, pasó a inspeccionar las reliquias e hizo relación que existían las siguientes: Todo el cráneo entero, con su mandíbula inferior, pero faltando dientes incisivos, caninos y molares de una y otra quijada. Doce vértebras, una cervical, seis dorsales y cinco lumbares. La primera pieza del esternón. Veinte costillas, entre el lado derecho y lado izquierdo. Una clavícula. Dos omóplatos. Dos húmeros. Dos cubitos. Dos radios. Cinco falanges de las manos. Los dos huesos de las caderas. El sacro. Dos huesos fémures. Una rótula. Dos tibias. Dos peronés. Dos calcáneos. Un cuboide. Dos huesos del metatarso que corresponden al dedo pulgar de cada pie. Dos falanges de los pies. Un pedazo de una vértebra. Un vaso con una porción de cenizas y huesos pequeños.

Seguidamente, dichos I. I. SS. comisionados volvieron a cerrar dicha urna y colocándola en el coche (que de antemano se había pedido al Excmo. señor Obispo para no excitar la curiosidad popular) en el que iban también dichos I. I. SS. comisionados rezando el Te Deum y en esta forma fué trasladado a la Santa Iglesia; y llegados a este sagrado templo, se puso dicha urna encima de la mesa del altar mayor, volviendo a repetir el Te Deum, Antifona y oración del Santo, y enseguida se volvió a sellar dicha urna con el sello del M. I. Cabildo, poniendo antes testimonio de la presente acta dentro de la misma urna para la oportuna noticia en lo sucesivo, y luego fué depositada en un nicho de dicho altar mayor. De todo lo que los nombrados I. I. SS. comisionados han requerido a mi el infrascrito escribano llevase el presente auto, que fué hecho en dicha ciudad de Barcelona día, mes y año sobre expresados. Siendo presentes por testigos el Rdo. don Felipe Serratosa, Presbítero, Sacristán de esta Santa Iglesia; don Luis Gurri y don Agustín Obiols, practicante de Notaría, todos vecinos de esta ciudad. Y los I. I. SS. requirentes (a quienes yo, el infrascrito escribano, doy fe conocer) lo firman de su mano. Raymundo Capdevila, Canónigo comisionado. Tomás Spá, Canónigo comisionado. Ante mí, José Antonio Jaumar, notario.

Concuerda esta copia con su original que obra en mi protocolo, y en fe de ello, yo el infrascrito notario público de Barcelona lo signo y firmo bajo este pliego del

real sello tercero, en la fecha de su otorgamiento. En testimonio de verdad, José Antonio Jaumar y Carrera (3).

(3) Arxiu Catedral de Barcelona. Miscel·lànea 10. N. 31.

IV

Acta de la col·locació de les relíquies de Sant Ramon de Penyafort al sepulcre en la Catedral l'any 1879:

Acta de traslación de los restos de San Raymundo de Peñafort ante don Miquel Martí y Sagristá, a 6 de mayo de 1879:

En la ciudad de Barcelona, a seis de mayo de mil ochocientos setenta y nueve. Sépase que habiéndose solicitado por el excelentísimo Cabildo de esta Santa Basílica, por parte del Muy Ilustre señor don Buenaventura Ribas y Quintana, Canónigo de la misma, la restauración del antiguo sepulcro o sarcófago de mármol en que antes de la primitiva extracción existían las sagradas reliquias del sabio e insigne paisano el glorioso San Raymundo de Peñafort, religioso de la Orden de San Domingo y Canónigo que fué del Cabildo de dicha Catedral, y traslación de sus sagrados restos del altar mayor de dicha Santa Basílica, en que se veneraban a la capilla de los Santos Juan y Pablo de la misma, y habiéndolo así acordado el referido Excelentísimo señor Cabildo en sesión de diez y seis de diciembre de mil ochocientos setenta y ocho; al indicado objeto constituido, yo, don Miguel Martí y Sagristá, notario del Colegio del territorio de esta Audiencia, con residencia en la presente ciudad, a dicha Santa Iglesia, donde se hallaban reunidos ya el antedicho Muy Ilustre señor don Buenaventura Ribas, Canónigo delegado al efecto por el Excelentísimo señor Obispo de esta Diócesis, según aparece de la siguiente comunicación: Acordado con nuestro Cabildo trasladar las sagradas reliquias de San Raymundo de Peñafort, que se veneran en la Catedral Basílica, de la urna en que se hallan actualmente al sepulcro del altar que en la misma se levanta en honor del Santo, delegamos a V. S. para verificar dicha traslación en la forma que procede: Dios guarde muchos años. — Barcelona, 2 de mayo de 1879. — José María, Obispo de Barcelona. — M. I. Sr. Dr. D. Buenaventura Ribas, Canónigo de la Santa Iglesia Catedral de Barcelona. Es conforme con la que se me ha puesto de manifiesto; y el Excelentísimo Sr. D. Francisco Puig y Esteve, Arcipreste y presidente de dicho Cabildo, en representación del mismo, el maestro de ceremonias doctor don Antonio Saladrigas, Presbítero, concurriendo además el M. I. Sr. D. Domingo Cortés y Sentmartí, Canónigo Doctoral, el Muy Ilustre Sr. D. Martín Robert; don Pablo Martí, médico cirujano, y como testigos del acto el Dr. D. Felipe Vergés y Permañer, Catedrático de disciplina eclesiástica en esta Universidad, y el Dr. D. Manuel Rodríguez, catedrático del Seminario Conciliar, se ha procedido desde luego a presencia de muchos fieles a la extracción de dichas sagradas reliquias del lugar en que se hallaban y traslación a la indicada capilla en la cual quitados los sellos de la urna en que se contenían el señor Canónigo Ribas ha ido depositando en el sepulcro de marmol que estaba ya colocado para dicho objeto al indicado altar, resultando que, según expresión de dicho facultativo señor Martí y certificación librada por el mismo, previo examen, dichas reliquias constituían todo el esqueleto del Santo, menos algunos huesos que faltaban y que, según dicho facultativo, son los siguientes: hueso hioides, diez vértebras, el coxis, cuatro costillas, las porciones media e inferior del esternón, una clavícula, una rótula. Y en cuanto a las manos sólo hay dos huesos del metacarpo y una

falange, y de los pies no existen más que cinco huesos del metatarso y una falange. Antes de ser depositados en dicho sepulcro se han retirado parte de dichos sagrados restos, que consisten en un radio, un cúbito, un calcáneo, y se han colocado a una cajita al intento preparada, la cual sellada se ha depositado en la primera división que entrando a la capilla existe debajo del sepulcro contigua al altar y cerrada en llave. Terminada dicha ceremonia se ha cerrado el sepulcro del Santo sellándolo por sus cuatro lados con el sello de armas del señor Obispo y el del Cabildo, así como el punto donde se ha unido los trozos de mármol de la tapa que existían ya rota. Se hace además constar que dentro de dicho sepulcro se ha colocado también el acta notarial hallada en la urna expresiva de la traslación de las sagradas reliquias a la Santa Basílica en mil ochocientos treinta y ocho e historia de su extracción del templo de Santa Catalina Mártir de la Orden de PP. Predicadores de esta ciudad. — De todo lo que a requerimiento del Delegado del señor Obispo y del presidente del Cabildo, levanto la presente acta que otorgan y firman dichos Excmo. señor don Francisco Puig y Esteve y Muy Ilustre señor don Buena-ventura Ribas y Quintana, siendo presentes por testigos los antedichos Dr. don Felipe Vergés y Permañer y el Dr. don Manuel Rodríguez, que también firman. Y del conocimiento de dichos señores requirentes estado,

edad y vecindad de que les he leído y a los testigos instrumentales íntegramente esta acta por haberlo así elegido advertidos antes todos del derecho que tienen de leerla por sí y del contenido de la misma por haberse así otorgado; doy fe. — Francisco Puig y Esteve. — Buena-ventura Ribas, Ptero. — Domingo Cortés. — Martín Robert. — Felipe Vergés, Ptero. — Manuel Rodríguez, Presbítero. — Signado: Miguel Martí y Sagristá. — Rubricado (4).

(4) *Archivo de Protocolos de Barcelona.*

Amb materials de l'Arxiu Catedral i del de Protocolos de la ciutat, i de la memòria Estudios históricos y bibliográficos sobre San Ramón de Penyafort, escrita i publicada pel senyor canonge don Bonaventura Ribas, llegida pel mateix en 1890 en l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, s'ha format aquesta Nota històrica que enguany es publica per a major glòria del Sant, fent-ne dedicació de la mateixa a la bona memòria del senyor Canonge Ardiaca doctor Bonaventura Ribas i Quintana el seu amic i protegit,

JOSEP MAS, Prev.

La mort de Sant Ramon de Penyafort

Tenacissimus in omni vita fuit, diu Bolando, quan estudia la voluntat inflexible mai doblegada, jamai rendida, d'arribar al més alt en tot quant tingués sàbria d'humilitat i fins d'humiliació, fonaments necessaris per a cimentar-hi al damunt la santedat a la qual la seva ànima, tan gran, aspirava amb dalit. Tenacitat santa, ho repeteixo, tenacitat que és la manifestació pràctica d'una fermesa de voluntat que en l'obscur dominic de Barcelona va ésser posada a prova, més del que sembla, per la serp temptadora de la glòria, de la consideració social, del soroll mundanal. En aquell recés, en el qual s'havia entestat tenaçment, *tenacissimus* en ésser sant, en morir sant el servent de Déu que des d'un principi havia vist rendides als seus peus totes les ocasions que sens fi ni compte li havien estat presentades per a brillar amb llum pròpia d'astre de primera magnitud: que tal era el gran canonista, el confés "de Reis i de Papes", el qui mereixia la confiança completa dels uns i dels altres, des de l'expurgació de llibres publicats pels jueus en ço que hi hagués d'herètic contra Jesús i la Verge Maria, fins a la cèlebre encunyació de la moneda i del seu valor, des del càrrec de Gran Penitencier en aquest país, per delegació i fins per manament de Gregori IX, fins a la contestació a la consulta de si devia o no ésser confirmada per l'Arquebisbe de Tarragona certa elecció d'Abadessa en el monestir de Sant Pere de les Puelles; des del penós i pacient ministeri de la direcció de les ànimes exercit en apartat recó de la seva església fins a l'aixecament de l'excomunió en què havia incorregut el monarca. En tot intervingué, en tot va ésser buscat el seu saber, en tot va ésser sollicitat el poderós i irresistible atractiu de les seves virtuts, i

no obstant, en tot sabé sacsejar-se la pols de les glòries humanes.

"Fatigat ja el benaventurat baró — diu un cronista de l'Ordre — de tan llarga vellesa, com rendit per l'aspror de les seves penitències implacables i malalties no interrompudes, va entrar en la última d'aquestes amb gran consol del seu esperit que, com cansat de presó tan llarga, es plaia de veure que se li obrien les portes per a tenir llibertat en el cel."

"Estava llavors a Barcelona el seu gran amic el Rei Don Jaume d'Aragó, i també el de Castella, Don Anfòs el Savi, qui per raó de les pretensions que tenia al Regne i l'Imperi dels Romans passava a França, on era el Papa Gregori X. Ambdós reis visitaren sovint el servent de Déu" (1).

Arribat a l'últim de la malaltia, quan hagué rebut tots els auxilis amb els quals l'Església assisteix els seus fills, acudiren tots els religiosos del convent, no tant per a complir amb el deure, com per a rebre la benedicció del moribund, que comença el res del salm *Exaudiet te Dominus in die tribulationis*. "El Senyor t'escolti en el dia de la tribulació, i et guardi el nom del que s'anomena Déu de Jacob. Que t'envii socors des del Santuari, i des de Sion t'empari i et defensi. Mostri Déu recordar-se de tot sacrifici teu, i es faci esplèndid i agradable el teu holocaust. Que et concedeixi mercès a la mesura del teu cor i els teus desitjos, i doni fermesa a tots els teus propòsits i consells." "Fermesa donà el Senyor a Sant Ramon de Penyafort emportant-se'l d'aquest món versàtil a l'invariable dels cels, el dia de l'Epifania de l'any 1275" (2). Discutida ha estat aquesta data, però és incontestable la dada en què es recolza, que consisteix en les actes del Capítol provincial tingut

Los Goigs del glorios Pare Sant Ramon de Penyafort.

Car espill de santa vida
digne de molt bon recort
focorreu aquell qui us crida
sant Ramon de Penyafort.

Molt foch grà vostra doctrina
mes major la fanchetad
quant per la gracia divina
del mon foreu apartat
de Predicadors es lorde
quis semu de segre port
focorreu aquell qui us crida
sant Ramon de Penyafort.

Abstinencia y filicia
de junis oracions
heren vofres exercicis
fugint conuersions
del Cel sempre meditareu
los peccats plorant molt fort.
Socorreu aquell qui us crida
sant Ramon de Penyafort.

Tant quant vos mes procurareu
com a llum mes clarejareu
degans Reis a favorit
tercer General del orde
focorreu per divina sort
focorreu aquell qui us crida
sant Ramon de Penyafort.

Confessor de Reis y Papis
Penitencer major
a nou orde donau regla
General loquidore
y Archebisbat dexareu
com humil dexant la sort
focorreu aquell qui us crida
sant Ramon de Penyafort.

Vex. Ora pro nobis beate Raymundi. Videlicet efficiamur promissionibus Christi.

Deus qui beatum Raymundum penitentie Sacramenti insigni ministerio elegisti,
et per maris vndas mirabiliter traduxisti, concede ut eius intercessionem dig-
nos penitentie fructus facere, et ad eterne salutis portum pervenire valeamus.
Per Christum Dominum nostrum, Amen.

Quant vingueren de Mallorca
fol. e la capa per mar
tant espant al mon causareu
que no ten por oblidar
ab vntro de vostra capa
tenen los malats confort
focorreu aquell qui us crida
sant Ramon de Penyafort.

Los malats vos presentaven
ab molt gran deuocio
que llurs salut esperaven
per la vostra intercessio
curareu les malalties
a molts llurau dela mort
focorreu aquell qui us crida
sant Ramon de Penyafort.

La terra macuellafo
ab que cureu los malats
per vos fens dona abundosia
tant que nunca ne etiam falta
volia caritat perfecta
a molts trists dona
socorreu aquell qui us crida
sant Ramon de Penyafort.

Dir nos poden les grandeses
per fer numero tant q an
remediu gortres tanques
menres en lo mon estam
y pregau al Rey de gloria
nos reculla en lo seu hort
focorreu aquell qui us crida
sant Ramon de Penyafort.

Pura al Cel tenia Corona
y gozau de eter de port
focorreu aquell qui us crida
sant Ramon de Penyafort.

seva estimadíssima cella per als actes de la vida pública i major violència encara li causava l'aparat de la cort, en la seva mort monarques i magnats del regne i grans dignataris de l'Església i tots els estaments en què es dividia llavors Barcelona representada pel seu municipi, a porfia s'esmerçaren a demostrar per tots els mitjans de què disposen l'amor i el dolor, quant valia aquell qui per tots els recursos que el seu talent i virtuts tingueren a mà demostrà sempre quant estimava a Barcelona. Aquell qui, a tots els afalacs que li oferien les corts d'Aragó i de Castella, a totes les instàncies dels Papes Gregori IX, Innocenci IV, Alexandre IV, Urbà IV i Climent IV, que havien acudit amb molta freqüència als seus consells (4) i que amb molt gust i notable utilitat per als interessos de l'Església Catòlica s'haurien complagut tenir-lo a Roma, va saber avantposar la vida conventual d'una comunitat en el rigorisme de la seva observància primitiva, i la quietud plàcida i serena del seu niu del convent de Santa Caterina, i la pau no menys plàcida i saborosa tranquil·litat de la vida de l'estudi.

Va ésser sepultat el Sant en un dels angles de l'església del seu convent, i és tradició continuada per tots els autors que han escrit sobre la vida i els seus miracles, que d'un forat fet exprés, la pietat i la devoció dels fidels treia pols que es renovava continuament i que servia per a curar moltíssimes malalties (5).

DR. BONAVENTURA RIBAS I QUINTANA
Canonge de la Catedral de Barcelona

Estudios Históricos y Bibliográficos sobre San Ramón de Penyafort (Memorias leídas en la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona). Barcelona, 1890. Cap. VII. (Versió extractada).

(1) P. Diago, *Historia del B. Cathalan*, fol. 135.

(2) P. Diago, *Ib.*, fol. 137.

(3) *Id. Ib.*, fols. 138 i 139. [Aquí l'autor estudia llargament una interessant notícia que dona el P. Vargas segons la qual els Reis d'Aragó i Castella varen portar ells mateixos a les espatlles el cos del Sant: *cujus Sanctum cadaver Castellae et Aragoniae regibus suis humeris fuit ad tumulum delatum.*]

(4) *Summa de Lió. In praefatio*, sense foliar.

(5) *Factum est sepulcrum ejus gloriosum: creavit in eo Altissimus medicamentum de terra, thesaurum sine defectio- ne ad sanitatem gentium. Brev. Ord. Praedicator. Nascitur pulvis super in loco sepulcri. Summa de Verona*, núm. 2, fol. XL. En el t. VI de les *Memorias*, núm. 21, es llegeix que en 1584, per al procés de la Canonització, "tres capes de terra s'enviaren a Roma".

Ab Licencia en Barcelona en casa de Joan Amello. 1601.

GOIGS EN LLOANÇA DE SANT RAMON DE PENYAFORT
ESTAMPATS EN 1601 AMB MOTIU DE LA CANONITZACIÓ
De Los Goigs a Catalunya, per Joan Bta. Batlle (1.^a part).
(Clíxé J. B. Batlle)

a Lleó de Castella el mateix any, en les quals, donant coneixement a tota Espanya dels religiosos de l'Ordre que havien mort l'any anterior, se'n dona també de la mort del Sant en aquests termes: *In conventu Barcinonensi obiit Raymundus de Pennaforti et sciant fratres quia tenentur ei sicut magistri ordinis*. Les seves exèquies varen ésser tan sumptuoses que les de pocs Sants les han igualat, perquè acompanyaren el cadàver els Reis d'Aragó i de Castella, els infants Don Pere, Don Joan, Don Jaume i la Reina Donya Violant (3), els Bisbes de Barcelona, Vich i Cuenca, i altres molts prelats, prínceps i cavallers; que molts havien d'ésser, trobant-se reunida en aquesta ciutat la cort de dos Reis tan poderosos; finalment, acudí tota la clerecia secular i regular d'aquesta ciutat i dels voltants, i bé pot dir-se tot el poble de Barcelona, per a donar prova eloqüent d'afecte i de dolor al qui tant havia estimat la ciutat dels Comtes. I és de notar i molt digne de tenir-se en compte, que tot quant succeí en la malaltia i mort de Sant Ramon té sabor de grandesa de reis. Descendent de casta de reis, rep visites del seu rei; comença en el punt de la mort el salm de què es serveix l'Església per a pregar a Déu pels reis, mor en dia de Reis, i en el dol hi van Reis, una Reina, Infants i Bisbes. I va ésser just judici de Déu que, al qui tota la vida la volgué passar en l'obscuritat, de manera que li era visible violència sortir de la

Exposició Escolar de Belles Arts

Organitzada per la Federació
Catalana d'Estudiants Catòlics

GALERIES DALMAU

Passcig de Gràcia, 62

29 de gener - 11 de febrer 1927

Sant Ramon de Penyafort i Sant Tomàs d'Aquino

LA SUMMA RAIMUNDINA

La demostració típica, concloent i eloqüentíssima, de la manera racional i humana de Sant Ramon en la civilització i cristianització de la gent no cristiana, es conté en el manament (1) o consell que féu a Sant Tomàs que escrivís la celebèrrima *Summa contra Gentiles*, admirable instrument filosòfic per a obrir pas a la fe en les intel·ligències científiques dominades per l'error, pedra fonamental de la contro·versia catòlica, drassana proveïda de tota classe d'armes per a lluitar amb els enemics de la fe, i prova pràctica del poder de la humana intel·ligència. Entre Sant Tomàs d'Aquino i Sant Ramon de Penyafort hi ha més analogia de la que sembla; ambdós posseeixen la mateixa manera científica, són representants i encarnacions de l'antic saber que es vesteix segons els costums del temps sense sacrificar mai el caràcter etern de la veritat, molt racionals i molt poc racionalistes; no desprecien mai cap element humà per insignificant que sigui, escolten totes les veus que ixen de la humanitat racional sens reprovar-ne cap sinó després de madura reflexió, i en quant és possible conciliar-les les concilien. Aquests Frares de la Inquisició són els més implacables defensors de la Veritat, i al mateix temps els homes més conciliadors del món; basta dir que han conciliat l'Evangeli amb sos dogmes sobrenaturals i sa moral sublim amb la recta filosofia gèntilica. Sant Ramon és en l'ordre jurídic el que Sant Tomàs en l'ordre filosòfic i teològic; la *Summa* de Penitència del primer forma un perfecte *pendant* amb la *Summa* teològica del segon, són respectivament una condensació i assimilació de la doctrina moral i jurídica i de la doctrina filosòfica i teològica dels antics en forma perfectament organitzada i senzilla; no tenen l'enteniment sistemàtic, sinó la flexibilitat del ser vivent; enemics d'exageracions cerquen sempre el just medi (2); tenen un gran cop d'ull per a conèixer la veritat, però van poc a poc a definir-la; mai s'aferren al propi judici, sinó que atenen sempre al sufragi dels antics; quan les opinions d'aquests són exactes s'abstenen de donar-ne ells una de nova; quan forçosament han de donar-la la manifesten amb suma modestia. *Videtur quod*, diu aleshores el gran doctor d'Aquino; *Solutio dubitari potest*, sol dir Ramon de Penyafort, *credo tamen...* i aquí posa la seva opinió personal. Escriu Diago que Fra Suero, primer provincial d'Espanya, sabent lo docte que Sant Ramon era en el dret civil i canònic, li encarregà que escrivís una *Summa* útil i breu dels casos de dret que solen esdevenir en el Foro de la Penitència. I tal és, en efecte, la *Summa* Raimundina. Com tota obra moral que tracta del dret positiu ha perdut la utilitat pràctica al perdre aquell el seu valor jurídic, mes sempre restarà com un monument de la ciència i de la prudència del seu autor, qual esperit recte, moderat, assimilador, quals aficions al dret popular i consuetudinari i a la llibertat política del poble, tan rars entre els legistes d'aquell temps, fa evidents, donant-nos un trasllat vivent de l'esperit admirable que generalment animava a la gent catalana. El lector es delectarà de llegir alguns pensa-

ments del gran canonista que, com engrunes, havem extret de la *Summa*, escollint els qui tenen un interès general i que demostren més evidentment l'austeritat en els principis, l'equitat en la seva aplicació, la tendència humana i l'amor a la llibertat política que el caracteritzen.

Posa com a una institució reconeguda pel dret diví, pel dret civil i pel dret canònic, l'esclavitud; mes essent indigna del poble cristià, qui obtingué la llibertat per Crist, pregunta què deurà fer l'amo qui tenint un esclau no cristià, se li converteix, si aquest es lliura de l'esclavitud pel baptisme, i contesta que no, "mes on per una bona costum, com a Catalunya, no hi ha cristians esclaus, aconsellaria que el Senyor en remissió de sos pecats el deslliuràs" (3). La subtilitat de distinció i delicadesa de sentiments resplendeix quan després d'exposar que el jutge lícitament pot condemnar a mort el reu que ha comès un delictes mereixedor d'ella, afegeix que no obstant si dicta la sentència, encara que justament, posseït de l'odi o amb delectació de vessar sang humana, aleshores peca mortalment *propter intentionem corruptam* (4). Tracta més avall del costum (*de longa consuetudine*) que existia d'apoderar-se de lo que provenia de naufragi d'alguna nau, com a dret senyorial o de sobe- rania en diferents països, i resol que tot el que s'hagi adquirit, ja sia en el mateix naufragi, ja sia en la mar, ja sia en la platja, deu absolutament restituir-se (5). La sòlida doctrina constitucional de l'Edat Mitjana, la doctrina del pacte entre el príncep i els súbdits, la limitació de poder del príncep, la legalitat amb què deu procedir per a cobrar els tributs del país, tenen la consagració canònica i la sanció moral en la *Summa* Raimundina. Pregunta, en efecte, què deu fer el Senyor, si demés de lo pactat i estatuit entre ell i els súbdits cobra o rep quelcom de més, i respon: que lo que en aquest sentit haja cobrat, ja sia per si mateix directament, ja sia indirectament per medi dels seus, està obligat a restituir-ho (6). Quant cert és que la llibertat dels pobles és antiga i la tirania moderna! Quant evident l'agermanament de justícia i llibertat qui dominava, sobretot en aquestes terres de Catalunya baix la influència i tutela de la revelació cristiana, qui fortificà la raó natural, ambdues admirablement combinades per l'Església; Quina diferència entre el Pacte social Rousseauià, quimèric i tirànic, i el pacte social, que podem dir escolàstic, eixit del desenrotllament històric dels pobles i font de la vera llibertat política!

IL·LM. DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES

Bisbe de Vich

La Tradició Catalana (Valor racional. Cap. I)

- (1) Tournon el qualifica de manament.
- (2) Diu Tournon parlant de Sant Ramon: *C'est le juste milieu qu'on remarque dans tous les écrits de notre Saint, particulièrement dans le premier de ses ouvrages (Histoire des hommes illustres de l'ordre de Saint Dominique, Paris, 1747, pág. 8).*
- (3) Lib. I. Tit. V.
- (4) Lib. II. Tit. I.
- (5) Tit. V.
- (6) Pág. 169, edit. Laget, Lugd. 1718.



SANT RAMON DE PENYAFORT PASSA PER MAR SOBRE LA CAPA

Gravat tret d'uns Goigs catalans del segle XVII (amb permis d'En Joan B. Batlle, llibreter, editor).

La Cançó de Sant Ramon

La Mare de Déu — un roser plantava,
i d'aquell roser — va nàixe' una planta,
nasqué Sant Ramon — fill de Vilafranca
confessor de reis — de reis i de papes.
Confessava un rei — que en pecat estava,
lo pecat és gran — Ramon se n'esglaia.
—No ploreu, Ramon — que el pecat s'acaba
si no em perdoneu — en perdreu l'Espanya.
Ramon se'n va al port — a llogà una barca.
El barquer li diu — que el rei li'n privava
de podè embarcar — capellans ni frares
ni els escolanets — de la cota llarga.

Sant Ramon beneit — ja en va fè un miracle.
Tira capa a mar — per servir de barca
i lo gaiatet — per arbre posava
i amb l'escapulari — gran vela n'alçava
i amb el sant cordó — bandera molt santa.
Montjuïc el veu — vaixell assenyala,
tots els mariners — surten a muralla:
—Jesús! ¿què és allò? — ¿Es galera o barca?
—No n'és vaixell; no, — ni galera armada,
que n'és Sant Ramon — que ha fet un miracle.
Santa Caterina — toqueu les campanes.

Sant Ramon de Penyafort i la seva compilació canònica

A aquest estat de la legislació de l'Església volgué posar terme l'illustre Pontífex que en aquella època la governava. Gregori IX en 1230 va donar al seu Auditor de la Rota i Penitencier, Ramon de Penyafort, l'encàrrec que tenia per objecte i condicions les que expressava en la Butlla *Rex Pacificus*, dictada en 9 de setembre de l'any vuitè del seu Pontificat, per a trametre a la Universitat de París la nova compilació. Reunir en un sol volum allò que en molts anava dispers; eliminar allò que era superflu per la semblança o la prolixitat; evitar que subsistís ço que era contradictori o que podia induir a confusió o a incertesa, tal era la tasca encomanada al preclar baró de qui m'estic ocupant; i aquesta tasca tenia per objecte, d'una part, la utilitat comú i molt especialment la de la gent estudiosa, i d'altra, que la nova compilació fos universalment coneguda en les escoles i aplicada en els judicis.

Llarg temps havia vacil·lat Gregori IX en l'elecció de la persona a qui encomanar aquest treball; entre els homes il·lustres que en aquella època floreixien l'elecció recaiguda en Ramon de Penyafort era una garantia d'encert. El Professor de dret canònic de la Universitat de Bolonya havia augmentat el seu saber en l'escola pràctica dels negocis; l'Auditor de la Rota a Roma havia aplicat les lleis eclesiàstiques la intel·ligència i abast de les quals havia ensenyat a les aules. A la ciència adquirida i difosa per ell mateix en la seva joventut, havia unit Ramon de Penyafort la solidesa del judici i la serenitat del criteri, qualitats que rares vegades s'ajusten a aquella abans d'arribar a la maduresa de la vida. I l'alta imparcialitat que en tasca tan àrdua s'havia de desmenyar, era precis cercar-la en qui per l'excelsitud de les seves virtuts i l'austera severitat amb què s'imposava deures i els complia, podia treballar sobre els materials riquíssims que se li entregaven *sine ira et studio*, atent sols a ço que demanaven la justícia, manantial de tot dret i el bé de la societat cristiana, únic fi de tota legislació eclesiàstica. I no va estemordir al Pontífex el pes del treball que a Ramon de Penyafort imposava, en encomanar-li aquesta tasca; als seus hàbits de treball unia el confés de Gregori IX la gratitud i l'obediència. Qui li havia entregat la direcció de la seva consciència mereixia que a aquest acte de confiança piadosa correspongués Ramon de Penyafort amb la seva abnegació; i l'obediència no podia negar-la al Pontífex el religiós dominicà que la trobava escrita com a obligatòria per a tots els cristians des del naixement de l'Església.

Si difícil era la labor pel seu objecte, no era menys improba per la seva naturalesa; abundantíssims els materials, aquesta mateixa circumstància dificultava la tasca. Amb tot i això, al cap de tres anys de començada, va quedar conclosa. Judicis contradictoris s'han emès sobre el seu mèrit i no sempre els hi ha estat la passió, estranya, però l'obra de Ramon de Penyafort encara subsisteix (1). Lleis posteriors han vingut a agregar-se a les Decretals de Gregori IX, però la compilació formada per Ramon de Penyafort constitueix encara avui dia la base legal en ma-

tèries eclesiàstiques a pesar del transcurs de sis centúries. Savis escriptors l'han feta objecte del seu estudi i dels seus comentaris; i les escoles la tenen per objecte de la seva ensenyança, els tribunals de regla per les sentències, l'Església per expressió del seu engranatge i disciplina.

No s'oblidi, d'altra banda, el distint caràcter de les anteriors colleccions i de la que formà Sant Ramon de Penyafort. Aquelles, amb la sola excepció de la que es va fer de les Decretals d'Innocenci III, varen ésser totes obra de particulars, sense autorització, sense aprovació, sense sanció de cap Pontífex; com a llibres útils per a les escoles i els tribunals les publicaven els seus autors; les escoles les prenen per base de l'ensenyament i els tribunals per a fonament dels seus fal·ls, no pel valor de la compilació, sinó per la procedència del seu contingut. No era la collecció sinó cada Decretal ço que fruïa de valor legislativa. Altre destí va tenir, des d'un principi, la compilació feta per encàrrec de Gregori IX. Malgrat la modèstia del seu títol era un Codi ço que es formava. Les Decretals es compilaren en la forma que ho va fer Sant Ramon de Penyafort, i la va aprovar Gregori IX com a llei de l'Església. Per això no porta el nom del seu autor la compilació, com per exemple el Decret de Gracià; per això, encara que se l'anomeni *Collectio Decretalium Gregorii 9.^m*, hi ha no sols les Constitucions i Rescriptes d'aquest Pontífex, sinó altres moltes dels seus predecessors en la Seu de Sant Pere, i encara, com en algunes de les anteriors, cànons dels Concilis generals i dels particulars, entre els quals se'n troben no pocs dels nostres Concilis de Toledo, i fins passatges de l'Èxode, dels llibres de Salomó, de les obres de Sant Agustí, de Sant Jeroni i de Sant Joan Crisòstom, del llibre *Romani Ordinationis*, etc., i per això el Papa, en enviar-la a les Universitats catòliques conclou, com s'ha vist, amb aquestes paraules: *volentes igitur, ut hac tantum compilatione universi utantur in iudiciis et in scholis districtius prohibemus ne quis praesumat aliam facere absque auctoritate Sedis apostolicae speciali*. Paraules semblants, una sanció d'aquesta naturalesa, no l'havia mai obtingut fins a llavors cap collecció, i des d'ella i per lògica necessitat, són els Pontífexs els qui ordenen les colleccions de les Decretals que es deuen observar.

MANUEL DURAN I BAS

Degà de la Facultat de Dret i del Col·legi d'Advocats de Barcelona.

San Raimundo de Peñafort. Barcelona, 1889.

[Discurs fet amb motiu de la col·locació del retrat a la Galeria de Catalans Il·lustres de la Casa de la Ciutat.]

(1) Aquest treball va ésser escrit l'any 1889. Avui dia les Decretals, la compilació de Sant Ramon de Penyafort, han cessat en la seva vigència des del nou Codi Canònic de Pius X, publicat sota Benet XV en 1917. Això no treu mèrit a l'obra del nostre Sant, perquè ha estat llei de l'Església durant set segles (*N. de la R.*).

SERVEIS DE LA COMPANYIA TRASATLÀNTICA

Línia de Cuba Mèxic.—Servei mensual, sortint de Bilbao el 17, de Santander el 18, de Gijón el 20 i de Corunya el 21, per a Havana i Veracruz. Sortides de Veracruz el 16 i de Havana el 20 de cada mes per a Corunya, Gijón i Santander.

Línia de Buenos-Aires.—Servei mensual sortint de Barcelona el 4, de Màlaga el 5 i de Càdiz el 7, per a Santa Creu de Tenerife, Montevideo i Buenos-Aires; empenent el viatge de tornada des de Buenos-Aires el dia 2 i de Montevideo el 3.

Línia de New-York, Cuba, Mèxic.—Servei mensual, sortint de Barcelona el 25, de València el 26, de Màlaga el 28 i de Càdiz el 30, per a New York, Havana i Veracruz. Retorn de Veracruz el 27 i de Havana el 30 de cada mes, amb escala a New-York.

Línia de Venezuela Colombia.—Servei mensual, sortint de Barcelona el 10, de València el 11, de Màlaga el 13 i de Càdiz el 15 de cada mes, per a Les Palmes, Santa Creu de Tenerife, Santa Creu de la Palma, Puerto-Rico i Havana. Sortida de Colón el 12 per a Sabanilla, Curaçao, Puerto-Cabello, La Guaira, Puerto-Rico, Canàries, Càdiz i Barcelona.

Línia de Fernando Poo.—Servei mensual, sortint de Barcelona el 2, de València el 3, d'Alacant el 4 i de Càdiz el 7, per a Les Palmes, Santa Creu de Tenerife, Santa Creu de la Palma i part de la costa occidental de Africa. Retorn de Fernando Poo el 2, fent les escales de Canàries i de la Península indicades en el viatge d'anada.

A més dels indicats serveis, la Companyia Trasatlàntica té establerts els especials dels ports del Mediterrani a New-York, dels ports del Cantàbric a New-York i la Línia de Barcelona a Filipines, les sortides de les quals no són fixes i s'anunciaran oportunament a cada viatge.

Aquests vapors admeten càrrega en les condicions més favorables i passatgers, als quals a Companyia dona allotjament molt còmode i tracte esmerat, com té acreditat en son dilatat servei. Tots els vapors porten telegrafia sense fils.



Exigiu l'adjunta marca registrada

XAROP PUIG

preparat per Z. Puig.—RIPOLL

Antiga i acreditada preparació per a combatre les pulmonies, bronquitis, catarros, tos i totes les afeccions de l'aparell respiratori.

Seixanta anys d'èxits continus.

De venda: en totes les farmàcies i centres d'específics.

Acadèmia Cots

Arcs, 10. - BARCELONA

FUNDADA EN 1879

Direcció general: Carrer Arcs, 10 (Places Santa Anna i Nova)

Telèfon 5041 A. - Apartat 782

CLASSES SELECTES separats els dos sexes per diferents pisos i escales

COMERÇ - IDIOMES

Procediments eminentment pràctics

CLASSES GENERALS, QUOTA MODICA

Constantment l'ACADEMIA COTS rep demanda d'alumnes per ocupar bones places.

ASSIGNATURES: Teneduria.—Càlcul.—Lletra comercial.—Correspondència.—Mecanografia.—Taquigrafia.—Francès i Anglès.—Alemany.—Classificació i Arxiu.—Alts estudis comercials.—Ortografia.—Dibuix industrial.—Lluquòfons.—Màquines de calcular, etc.



Els nens el prenen
amb gran fruïció

Xocolata SOLER



a la vainilla, ametllada, amb
canyella i sense.
Sà, nutritiu i de fàcil di-
gestió.

Classes molt recomanables per a famílies,
col·legis, hotels, comunitats, etc.

Nostres xocolates es distingeixen per sa
puresa i gust exquisit.

Es fan cuites especials a gust del client.

Demani llista de classes i preus.

Casa establerta a l'any 1886 - Sant Andreu, 244: Barcelona



Ja ha sortit el primer volum de

La Bíblia en Català

Comentada i traduïda dels textos originals
pels

MONJOS DE MONTSERRAT

EL GENESI

per Dom Bonaventura Ubach

Preus de cada volum

Paper japó	200 ptes.
Paper fil	60 »
Paper verjurat (amb rellogadura)	30 »

Prospectes i subscripcions: MONESTIR DE MONTSERRAT

FRANQUEO CONCERTADO